

KOKKUVÕTE

Vaatamata jätkuval võlakriisile mõnes euroala riigis on pankade rahastamisvõimalused Euroopas viimase poole aasta jooksul paranenud. Finantsturgude järkjärguline taastumine ning endiselt soodne intressimäärade tase loovad hea lähtekoha reaalsektori kasvava laenuvajaduse katmiseks. Kuigi majandusaktiivsus on tõusnud, on laenu-tegevus enamikus euroala riikides jäänud suhteliselt tagasihoidlikuks.

Suure majanduslanguse üle elanud Eestis võtab ettevõtete ja eraisikute laenumahu taastumine rohkem aega. Pankade laenu- ja liisinguportfell on 2008. aasta sügisest kuni 2011. aasta aprillini kahanenud üle 15% ning see trend ei pöördu enamikus laenusegmentides veel niipea.

Majandusaktiivsuse kasvades ettevõtete nõudlus laenuvahendite järele suureneb, kuna nii varud kui ka tootmisvõimsus võivad osutada senise kasvutempo hoidmiseks või tõstmiseks ebapiisavaks. 2010. aastal katsid ettevõtted oma rahastamisvajadused suuresti sisemiste rahavoogude, sealhulgas müügitulude ja kasumi kasvu abil. 2011. aasta esimestel kuudel võis aga täheldada ka lühiajaliste laenu mahu kasvu. Samas võetakse pangalaenu investeeringute rahastamiseks endiselt tagasihoidlikul määral.

Investeeringute struktuur on uues majandus-tsükli tõenäoliselt vähem kinnisvarakeskne, ehkki nõudlus kvaliteetse eluaseme ja infrastruktuuriobjektide järele on olemas juba praegu. Arvestades suhteliselt väiksemat kinnisvarainvesteeringute vajadust ning asjaolu, et enamik teisi tegevusalasid kasutavad ehituse ja kinnisvaraarendusega võrreldes vähem laenuressurssi, siis ei ole lähiaastail oodata pankade vahendatavate laenuvahendite mahu kasvu eelmise majandus-tsükli tasemete lähedale. Eesti majanduse rahastamisvajadusi katab lisaallikana välislaenamine, mis välismaistelt emaettevõtetelt saadud vahendite kasvu toel suurenes eelmise aasta lõpuks kriisieelsele 25% tasemele.

Majapidamiste kindlustunde ja laenuhuvi suurenemine väljendub eelkõige kiiresti kosunud auto-liisinguturust, kus 2011. aasta esimese nelja kuu müügi-maht kasvas aastatagusega võrreldes üle 80%. Uute eluasemelaenude maht on aga kasvanud oodatust tagasihoidlikumalt, ehkki kinnisvara hinnatase on püsinud keskmiste sissetulekute suhtes pikaajalisest keskmisest tasemest oluliselt madalamal. Eluasemeturu aktiivsust on pärssinud nõudlusele vastava pakkumise vähesus ning mõningal määral ka suhteliselt suur võlakoormus. Kuna majapidamiste finantskäitumine on jätkuvalt ettevaatlik, eelistavad nad tarbimist finantseerida sissetulekute ja kogutud säästudest ning laenu võetakse vähe.

Pankade valmisolek ja soov laenu pakkuda on viimase aasta jooksul suurenenud. Pankade kapitalipositsioon on järjest paranenud ning rahastamisbaas on tänu hoiuste mahu kasvule tugevam. Ehkki problemlaenude osakaal laenuportfellis on endiselt suhteliselt kõrge, on pankade tegevuse põhifookus pöördunud olemasoleva portfelli kvaliteedilt taas uute laenude väljastamisele ning konkurents laenuurul on tuntavalt suurenenud. See on toonud kaasa intressimarginaalide oodatud alanemise, mis on selgemini avaldunud eluasemelaenuurul.

Laenukasvu prognoosi 2011. aastaks mõjutavad peamiselt laenu-nõudluse muutunud struktuur ja laenuportfelli kiire amortiseerumine. Vaatamata sellele, et nii ettevõtetele kui ka eraisikutele antakse rohkem laenu kui aasta tagasi, on laenukäive varasemate laenude tagasimaksetest siiski väiksem. Seega väheneb laenuportfell ka 2011. aastal ning Eesti Pank prognoosib, et ettevõtetele ja eraisikutele väljastatud laenude maht on aasta lõpuks aastatagusest tasemest üle 3% võrra väiksem. Prognoosi kohaselt võib laenuportfelli kasv, mis on ligi neli aastat olnud negatiivne, pöörduda positiivseks 2012. aasta kevadel.